

Yerel Kapasitenin Geliştirilmesinde Kamu Yönetişiminin Rolü: Bitlis Merkez Deresi Islahı Örneği*

The Role of Public Governance in Developing Local Capacity: Bitlis Central Stream Improvement Example*

İbrahim Yıldırım¹

Mehmet Emin Çelik²

Öz

Bütün gelişmiş ülkelerin yerel ve merkezi yönetimleri, el ele vererek hizmet kapasitelerini geliştirme yarışını sürdürmektedirler. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler, bölgesel farklılıkların giderilmesinde ve öz kaynakları ile altyapı sorunlarını çözmekte zorlanan yerel yönetimlere destek vererek kamu yönetişiminin iyi örneklerini göstermektedirler. Yerel kapasitenin geliştirilmesi kapsamında 2021 yılında proje çalışmalarına başlanan 'Bitlis Merkez Deresi Islah ve Kentsel Dönüşüm Projesi' kapsamında sanat ve tarihi eser niteliğine sahip birçok yapının restorasyonu yapılmış, daha önce üstü kapalı halde bulunan tarihi köprüler gün yüzüne çıkarılmıştır. Çalışmanın konusunu, kamu yönetişimi modeli olarak 'Bitlis Deresi Islah Projesi' ve etkileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi oluşturan bu proje Bitlis ili merkezi ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmamızın yöntemini nitel araştırma yöntemi oluşturmaktadır. Nitel araştırma desenleri arasında yer alan doküman analizine göre konu ile ilgili literatür taranmış, paydaşlarla görüşülmüş, proje kapsamındaki resmi belgelere ulaşılmış ve elde edilen veriler değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Bitlis ili merkez ilçesinde yaklaşık beş hektarlık alan yapılan değerlendirmeler sonucunda riskli alan ilan edilmiştir. Afet riskinden etkilenmesi muhtemel alan içerisinde kalan taşınmazların kamulaştırılmak sureti ile tahliye edilip yıkılmasına karar verilmiştir. İlerleyen zamanda olumlu ve zincirleme bir etkiyle kente sağlayacağı ekonomik faydanın yanında, kentin turizm potansiyelini ortaya çıkararak, yerel kapasitenin geliştirilmesinde önemli bir rol oynayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Kapasite, Kamu Yönetişimi, Bitlis İli, Kentsel Dönüşüm.

Abstract

Local and central governments of all developed countries continue to compete hand in hand to develop their service capacities. Developing countries like Turkey show good examples of public governance by supporting local governments that have difficulty in eliminating regional differences and solving infrastructure problems with their own resources. Within the scope of the development of local capacity, the restoration of many structures with artistic and historical artifacts has been carried out within the scope of the 'Bitlis Central Stream Improvement and Urban Transformation Project', the project work of which was started in 2021, and historical bridges that were previously covered have been brought to light. The subject of the study is the 'Bitlis Stream Improvement Project' and its effects as a public governance model. This project,

* Bu makalede bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur. / In this article, the principles of scientific research and publication ethics were followed. Bu çalışma "Bitlis Eren Üniversitesi II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (Usbk- 2024)" nde sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

¹ Prof. Dr, Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis, Türkiye, e-posta: yildirim.ibrahim.27@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1557-8406> (Sorumlu Yazar / Corresponding Author).

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Bitlis Eren Üniversitesi, Bitlis, Türkiye, e-posta: memincelik13@outlook.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8952-7904>

Geliş Tarihi/ Submitted Date: 20.11.2024

Revize Tarihi/ Revised Date: 02.06.2025

Kabul Tarihi/ Accepted Date: 02.06.2025

Online Yayın Tarihi/ Published Online Date: 30.06.2025

Atf-Citation (APA 7 Style): Yıldırım, İ., & Çelik, M. E. (2025). Yerel Kapasitenin Geliştirilmesinde Kamu Yönetişiminin Rolü: Bitlis Merkez Deresi Islahı Örneği. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 45-59. <https://doi.org/10.47130/bitlissos.1588828>

which constitutes the sample of the study, is limited to the Bitlis city center. The method of this study is the qualitative research method. According to the document analysis among the qualitative research patterns, the literature on the subject has been scanned, stakeholders have been interviewed, official documents within the scope of the project have been accessed and the obtained data have been evaluated. An area of approximately five hectares in the central district of Bitlis province has been declared a risky area as a result of the evaluations. It has been decided that the real estates within the area that are likely to be affected by the disaster risk will be expropriated, evacuated and demolished. In addition to the economic benefit, it will provide to the city with a positive and chain effect in the future, it will also play an important role in developing local capacity by revealing the tourism potential of the city.

Keywords: Local Capacity, Public Governance, Bitlis Province, Urban Transformation.

Giriş

Kamu yönetişiminin yerel kapasitenin geliştirilmesindeki rolüne dönük uygulamalar her geçen gün artmaktadır. Özellikle yerel kapasitesinin düşük olduğu yerlerde kamu yönetişimine büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Yerel kapasitenin artırılması kamu yönetişiminin uygulayıcıları olarak nitelendirebileceğimiz; yerel yönetimler, merkezi yönetim kuruluşları ve diğer paydaşlarla işbirliği yapılarak gerçekleştirilmektedir.

Yerel kapasitenin geliştirilmesi kavramını hem teorik hem de operasyonel açılarından incelemekte fayda bulunmaktadır. Bu sayede farklı özellikler taşıyan bölgelere özgü modellerin oluşturulmasının önü açılmış olur. Bölgede terörün etkisinin kırılmasından sonra yerel kapasitenin geliştirilmesiyle ilgili bir sonuca varmak için, proje sonuçlarının Bitlis koşullarına değerlendirilmesi gerektiği göz önüne alınmıştır.

Yerel düzeydeki teknik ve beşeri kapasitenin eksik olması, yerel hizmetlerin kalite ve verimliliğini olumsuz bir şekilde etkilemektedir. Yerel politika ve bölgesel politikaların belirlenmesinde kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak fikir ve çözüm üretmelerinin amaçlandığı yönetim mekanizmalarının etkinliği giderek artmaktadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2018).

2018 yılı T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ‘Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı Eylem Planı’nda öncelikli kalkınma faaliyetlerinin güçlendirilmesi için yerel düzeydeki kurumsal kapasitenin, katılımcılığın ve yönetişimin geliştirilmesini hedef almıştır. Özellikle Eylem planlarında belirtilen tespitlere göre, yerel hizmetlerin kalite ve verimliliğinin olumsuz etkilenmesinde yerel düzeydeki teknik ve beşeri kapasite eksikliği söz konusu olmaktadır. Bundan dolayı bu sorunların çözümünde yönetim mekanizmalarının ağırlığı giderek artmaktadır. Kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının ortak fikir ve çözüm üretmek yerel ve bölgesel politikaların belirlenmesine katkı sağlamalıdır (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2018).

Yeni Kamu Yönetimi anlayışı, katılımlı yönetime daha çok önem vermektedir. Klasik yönetim anlayışındaki yetersizlikler yönetim yaklaşımına zemin hazırlamıştır. Kamu yönetişimi, yerel yönetim ve kent ekonomisine katkı sunmak için bir araya gelerek kent paydaşlığını oluşturan örgütlenme ve işbirlikleri ile yerel kapasitenin geliştirilmesinde de büyük katkı sağlamaktadır. Her ne kadar kamu yönetimi bütünü temsil niteliğini taşısa da kent, yerel ve bölge yönetimlerindeki başarıları ile bütünsel işlevini korumaktadır. Diğer bir ifade ile günümüzde kent ve yerel ve bölge yönetimlerindeki başarıların toplamıdır kamu yönetimi. Yerelin sorunlarını çözdükçe, kapasitesini geliştirdikçe genelin kamusal gücü ortaya çıkmaktadır. Kentleri ve yereli yönetmeden kamu yönetimi başarıya ulaşamaz.

Her ülkenin kentleri ve yerel yönetimleri farklı ihtiyaçları ve sorunları ile kendine özgü politika ve uygulamaları kaçınılmaz kılmaktadır (Kurt, 2018: 215). Türkiye gibi çok farklılıkları barındıran bir ülkede, bölgesel sorunlar ve ihtiyaçlar kamu yönetiminin önceliklerine işaret etmektedir. Aynı zamanda farklı kent kimlikleri ortaya çıkarmaktadırlar. Her bölgenin yerel ve kentsel sorunları, yerel politikalar üretmeyi ve farklı öncelikleri belirlemeyi kaçınılmaz kılmaktadır.

Günümüzde kentlerindeki kimlik farklılıkları; finans, kültür, spor, turizm, ticaret gibi temaları kentle anılır hale getirmektedirler. Kentlerin tarihi, ekonomik, coğrafi, kültürel yapıları kent kimliklerini belirlemede önemli faktörlerdir. Bunun yanında kent gelişiminin çok boyutlu olduğu gözden kaçmamalıdır (Göksu, 2011: 3). Bitlis ili çok boyutlu gelişimi ile son dönemlerde dikkatleri çekmektedir.

Bitlis, Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat ve Yukarı Murat bölümlerinde yer alan ilimizdir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Bitlis'in güneyinde Siirt ve Batman, batısında Muş, kuzeyinde Ağrı ve doğusunda Van illeri yer almasının yanı sıra, Van Gölü'nün yarısından fazlası Bitlis il sınırları içinde yer almaktadır. Bitlis, Kaleleri ve Ahlat'taki Selçuklu Mezarlığı gibi Türk İslam eserlerini içinde barındırmasından dolayı önemli bir tarihi miras kültürünü içinde barındırmakta ve yüksek bir turizm potansiyeline sahip bulunmaktadır.

Türkiye'de her kent ve bölge, farklı ekonomik ve kültürel faaliyet merkezi olarak işlev görmektedir. Bir tarafta ürettikleri mal ve hizmetleri yerelden ulusala hatta küresel piyasalara sunmaya zemin ararken, diğer yandan bölgesel kalkınma çabaları için strateji geliştirmeye de çalışmaktadırlar. Bu çabalar yeni yönetim anlayışlarını gerekli kılmaktadır. Bu anlayışların temelinde katılmalı yönetim ve çok aktörlü yönetim modelleri yer almaktadır.

Bu bağlamda yerel sorunların çözümü ve yerel kapasitenin geliştirilmesi kapsamında Bitlis il merkezinde bulunan ve yıllarca sağlıklı bir şekilde duran "Merkez Deresi"nin ıslahı ile kent ekonomisi canlanmış, yetersiz olan kapasite bu proje ile biraz daha artırılmış bulunmaktadır. Burada kamusal paydaşların ortak çabaları büyük rol oynamıştır. Özellikle dere üstünde bulunan ve eski derme çatma yapıların yıkılarak dere üstünün açılması, kent estetiğinin geliştirilmesinin yanı sıra kent ekonomisine büyük ölçüde olumlu katkı sağlamıştır. Böylelikle kentin turizm ve ticari potansiyelinin alt yapısına el atılmış bulunmaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Konunun kavramsal çerçevesini; Kapasite ve kapasite geliştirme kavramı, yerel kapasite, yerel kapasitenin geliştirilmesi, yönetim, kamu yönetimi, Bitlis Merkez Deresi, Dere Üstü Islah ve Kentsel Dönüşüm Projesi kavramları oluşturmaktadır.

Kapasite ve Kapasite Geliştirme

"Kapasite geliştirme, bireylerin, toplulukların, hükümetlerin ve toplumların zaman içinde kendi gelişim hedeflerini belirlemek ve bunlara ulaşmak için bilgi, beceri ve sistemler edindiği, güçlendirdiği ve sürdürdüğü bir süreç olarak düşünülebilir. Kapasite geliştirme, sabit bir son durum değil, bir değişim sürecidir". UNDP (2008 :7)

İşletme biliminin sık kullandığı bir kavram olan kapasite, mevcut kaynaklar ile elde edilen sonuçlar arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Mal ve hizmet üretebilme yetenek ve imkânları, araştırılan alanın kapasitesi hakkında bilgi vermektedir. Kamu yönetiminde kapasite geliştirme, uygulama alanları itibarıyla çeşitlilik göstermektedir. Ülkeler kendi ekonomik toplumsal özellikleri gereği bu toplumsal değişim sürecinin değişik uygulamalarını da göstermektedirler.

Geleneksel kamu yönetimi yaklaşımının tıkanıp, vatandaşın ihtiyaçlarına cevap veremeyen bir yönetim anlayışı haline gelmesi, verimlik ve etkinliğin ortaya çıktığı, ekonomikliğin ön planda olduğu ve girişimciliğin özendirildiği bir ortamın oluşması yeni kamu yönetimine geçişi zorunlu kılmıştır (Korkut, Kürşat & Tetik, 2015: 107). Bu yönetim anlayışıyla tarihsel süreçte 1960'lı yıllarda ortaya çıkan 'Yeni Kamu İşletmeciliği' anlayışı daha da benimsenmiş 1980'lere gelindiğinde daha esnek ve uygulanabilir bir anlayış olması dolayısıyla zirve yapan bir anlayış olmuştur (Ayhan & Önder, 2017: 21).

Günümüzde, hükümetlerin uyguladığı reform programlarında ‘Yeni Kamu İşletmeciliği Yaklaşımı’nın hala sürdürüldüğü görülmektedir. Ancak buradaki anlayışta kamu yararını bir ürün olarak gören, vatandaş odaklı değil, müşteri odaklı olma yönüyle, verimliliği merkezine alarak insani değerleri göz ardı eden ve kamu hizmetini adeta bir girişimcilğe indirgeyen bir yaklaşım takındığı gerekçesiyle ciddi eleştirilerin odağında olmuştur (Ayhan & Önder, 2017: 32).

Yerel kapasite ve Geliştirilmesi

Honadle (1981: 83)’ın yerel kapasite tanımlamasına bakıldığında, bir yerel yönetim biriminin mevcut kabiliyetlerinin halihazırdaki problemlerin çözümüne hangi oranda etki yaptığı ve gelecekte karşılaşılabilecek problemlerin çözümü için ne derece sürdürülebilir olduğunu vurgulamaktadır. Yapılan bu tanımdan da anlaşıldığı gibi kapasite; kurumların sorun çözmedeki yeterliliklerine ve muhtemel sorunlara karşı hangi seviyede olduklarına göre değerlendirilmektedir. Bütün bunları yaparken yönetimlerin günlük ritüellerini ve yönetim faaliyetlerini gerçekleştirmek için belirli bir potansiyele sahip olması beklenmektedir. Bu potansiyel, insan kaynakları, teknik alt yapı, fiziksel özellikler vb. birçok değişkene göre farklılık göstermektedir (Dilfiruz, 2022: 74).

Yerel kapasitenin geliştirilmesinde yerel kalkınmanın küçük topluluklar ve devletin işbirliği ile gerçekleştirilebileceği diğer bir anlam taşımaktadır. (Geray, 2011: 156). Buradaki toplulukları yerel düzeyde ele alacak olursak; belediye, esnaf ve sanatkâr odaları, kentin diğer gönüllü kuruluşları ve STK’lar şeklinde özetlenebilir. Bunun gibi paydaşların bir araya gelmesi ile toplumsal kalkınmanın sağlanması ve yerel kapasitenin geliştirilmesi istenmektedir.

Yerel kapasitenin geliştirilmesi konusu, genellikle kentlerin gelişim süreci üzerinde odaklanan bir kavramsal ifade olarak karşımıza çıkmaktadır (Dilfiruz, 2022: 75). Bu süreç üzerinde yapılması gereken çalışmada şuanki durumun ve ileride hangi aşamaya gelineceğinin planlaması yapılmalıdır. Yerel yönetimler bunları yaparken halkın ihtiyaçlarına cevap verecek yönetim anlayışını gerçekleştirmek durumundadır. Bu süreçte en önemli olan etken, yönetim faaliyetlerini sürdüreceği olan kişilerin, yönetim kabiliyetlerinin gücüdür. Halkın beklenti analizinin en iyi şekilde yapılması kaçınılmazdır.

Yönetişim

Kavram olarak ‘yönetişim’, ilk kez Dünya Bankası’nın bir raporunda “iyi yönetim” (good governance) olarak kullanılmıştır (Ayhan & Önder, 2017: 41). 1989 yılına ait bu raporda ‘Yönetişim ve Kalkınma’ başlığı altında Afrika’nın kalkınma sorunun temelinde yatan nedenin yönetim krizi olduğu belirtilmiş ve yönetim, bir ulusun işlerini yönetmek için siyasi gücün kullanılması olarak tanımlanmıştır (WB, 1989: 60). Kavram ortaya çıktığı andan itibaren popüler bir hale gelmiş ve bu kapsamda birçok incelemeye konu olmuştur. Bu durum birbiriyle mutlak bir şekilde örtüşmeyen anlamlarda kullanılmasına yol açmıştır. İlk olarak, Rosenau ve Czempiel (1992) editörü oldukları kitapta kavramı devlet dışı aktörlerin yönetim sürecine katılması şeklinde açıklamıştır. Rhodes (1996), kavramın altı farklı kullanım biçimine değinmiştir: (i) minimal devlet, (ii) kurumsal yönetim, (iii) yeni kamu yönetimi, (iv) iyi yönetim, (v) sosyo-sibernetik sistemler ve (vi) kendi kendini organize eden ağlar. Katsamunska (2016: 134), büyük ölçüde soyut bir yaklaşım olsa da yönetişime dair farklı yaklaşımlar için ortak olabilecek bir tanım kullanmıştır. Ona göre yönetişim, ‘kamu kuruluşlarının kaynak kısıtları dahilinde, bir ülkenin vatandaşları veya temsilcileri tarafından talep edilen kamu ve diğer malları etkili, şeffaf, tarafsız ve hesap verebilir bir şekilde sağlama kapasitesidir’.

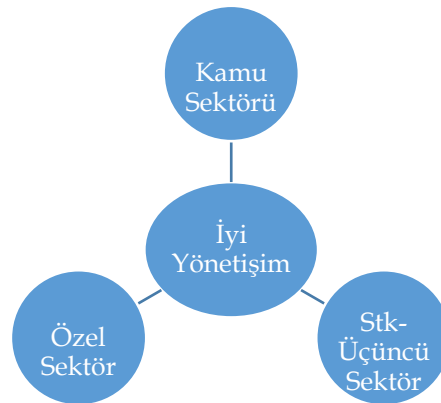
Anılan yaklaşımların teorik sonuçlarından hareketle yönetişimin; kamu yönetiminin hantal, tıkanmış, ihtiyaca cevap veremeyecek bir halde iken, yeni bir yönetim anlayışının meydana getirilmesi gerekliliğiyle ortaya çıktığı söylenebilir. Yönetişim anlayışının iyi yönetim olmasının en önemli tarafı

vatandaşı odağa alması, şeffaflık, verimlilik gibi temel ilkeleridir. Toplumdaki kaynak dağılımı sorunu güncelliğini korumakla birlikte tüm demokrasilerin çözümleri gereken önemli bir konusu olmaya devam etmektedir. Kaynak dağılımına ilişkin karar vermede, toplumda yaygın bir uzlaşmaya dayalı olarak ekonomik, sosyal ve siyasal öncelikleri belirlemede de yönetim anlayışının, eşitlik ve yaşamın kalitesi hakkında temel araçlara sahip olduğu söylenebilir (Yıldırım, 2004: 174).

Diğer taraftan yönetim kavramı, içerisinde karşılıklılık ekinin bulunması, bu bağlamda bireysel çalışmalardan ziyade, birden fazla grubun bir araya gelmesi ile oluşturulan işbirliğine dayalı bir yönetim anlayışını ifade etmektedir (Erat, 2021: 123). Başka bir ifadeyle yönetim, resmi kurumlar dışı bir dizi aktörün ortak bir paydada birleşmesi ve bir dizi politik süreci oluşturma eylemi şeklinde tanımlanmaktadır (Şahin, 2018: 101). Yönetişimin, çok aktörlü yapısının olması, kendisi faaliyet gerçekleştirmekten çok toplumdaki aktörleri faaliyet yapmaya teşvik eden, insan haklarına dayalı performans ölçütlerini gerçekleştiren, ademi merkezi yönetim anlayışını odağına alan, devlete düzenleme rolü yükleyen, sorumluluk dengesinin devletten, sivil topluma doğru kaymasına zemin hazırlayan, karşılıklı etkileşimle yönlendirme sürecini tavsiye eden, kaynakların yönlendirilmesini kolaylaştıran, siyasal ve ekonomik gücün toplumun tamamına dağılımını içeren düşünceleri ve sonuç olarak bireyle devlet arasında yeni bir ilişki biçiminin gelişmesini kavramsallaştırmak için kullanılmaktadır (Tekeli, 2003: 223-227 aktaran: Yıldırım, 2004: 172).

Yerel yönetimin kapasite geliştirme örnekleri dünyada yaygınlaşmaktadır. Bir anlamda kalkınma çabalarında toplumların ortak “yöntemi-projeleri” haline gelmiş bulunmaktadır. Sri Lanka’da Yerel Yönetimlerin Kapasite Geliştirme Projesi (CDLG), İl ve Yerel Yönetimler tarafından sağlanan hizmetleri iyileştirmek için başlatılmıştır. “Proje yerel yönetim sistemini güçlendirmek için kalkınma ortakları tarafından desteklenen daha büyük bir çabanın parçası olmuştur. Proje ayrıca kapsayıcı, duyarlı ve hesap verebilir olma kapasitelerini güçlendirmeyi ve daha iyi hizmetler planlayıp sunabilmeyi, politika ve program tutarlılığını, entegre planlamayı ve hizmet sunumunu iyileştirmeyi, amaçlamıştır.” (undp.org/sites.2024:1) Bu proje çalışma konumuz itibarıyla yerel ve ulusal Hükümetin farklı seviyeleri arasındaki dikey ve yatay bağlantıların güçlendirilmesi bakımından araştırma örneğimize benzemektedir.

Genel anlamda iyi yönetimde birçok aktöre görev, yetki ve sorumluluk düşmektedir. Sektörel bazda bir ülkedeki yönetim paydaşları şunlardır:

Şekil 1. İyi Yönetişimin Genel Paydaşları

Özetle, yönetim anlayışında katı merkeziyetçi ilkeler yerine esnek yapıya fırsat veren anlayışlara yer verilmek istenmektedir. “Yönetişim ile bir taraftan yönlendirme gücüne sahip, hükümet veya kamu dışı aktörleri de içeren esnek bir yapılaşma kastedilirken; demokratiklik, açıklık, hesap verme, çoğulculuk, kararların ilgililere en yakın yerde üretilmesi gibi ilkelere de işaret edilmiş olmaktadır.” (Lefwich, 1993: 605 ‘aktaran’ Tekeli, 2003: 627).

Kamu Yönetişimi

Kamu yönetişimi diğer bir adıyla kamusal yönetim; politika hedeflerinin etkin ve verimli bir şekilde hayata geçirilmesini ayrıca bunların açık bir şekilde duyurulmasını ve paydaşların ortak yararı için bunlarla ilgili hesap verebilmeyi hedeflemiş olan kamu organizasyonları tarafından ve kamu idarelerince kurulmuş organlar eliyle yönetim, kontrol ve gözetim arasındaki etkileşimli ilişkinin güvence altına alınması olarak tanımlanır (T.C. Sayıştay Başkanlığı, 2004: 7).

Kamu yönetişimi; özel sektörün, birey ve sivil toplum kuruluşlarının, diğer meslek gruplarının yönetime katılımları, yönetim süreçlerinin gerçekleşmesinde rol oynamaları şeklinde tanımlanmaktadır (Arslaner & Karaca, 2017: 135). Bu anlamıyla kamu yönetişimi hem kamu yönetiminden hem de yeni kamu yönetiminden ayrılmaktadır. Kamu yönetiminin teorik kökleri siyaset bilimine, yeni kamu yönetiminin rasyonel/kamu tercihi teorisine, kamu yönetişiminin ise örgüt sosyolojisi ve ağ teorisine dayanmaktadır. Kamu yönetiminde devletin doğası üniter, yeni kamu yönetiminde ayrıştırılmış, kamu yönetişiminde ise çoğlucudur. Kamu yönetimi ve yeni kamu yönetiminin odağı politika sistemi ve kurum içi yönetim iken kamu yönetişiminin odağı kurumlararası yönetişimdir. Kamu yönetimi politikaların uygulanmasıyla, yeni kamu yönetimi hizmetlerin girdi ve çıktılarıyla ilgilenirken kamu yönetişimi hizmetlerin süreç ve sonuçlarıyla ilgilenmektedir (Osborne, 2006).

Buradan da anlaşıldığı üzere iyi bir kamu yönetiminin olması için katılımın gerekliliğine vurgu yapılmaktadır. Nitekim etkileşimsiz yönetim düşünülemez. Yönetişim anlayışında vatandaş ve yönetici etkileşiminin kazanan ve kaybeden tarafı yoktur. Yönetimin, vatandaş yönetişimin içinde bir emsal olarak görmeye hazır olması ve etkileşim içinde bulunması her iki tarafı da güçlük kılar (Yıldırım, 2004: 173). Özellikle 20.yy'da bir iktidar pratiği olarak ortaya çıkan kamu yönetişimi yaklaşımı ile kamu yönetimi anlayışı yeni bir boyut kazanmış, çoğu yerde kamu yönetimi kavramının yerine kamu yönetişimi olarak kullanılmıştır (Erat, 2020: 121).

Bu yaklaşım ile geleneksel kamu yönetiminde benimsenen “Devlet ne üretirse vatandaş onu tüketir” anlayışına karşı çıkılmakta, vatandaşın ihtiyacına göre üretim gerekliliği ön plana çıkarılmaktadır (Şahin & Söylemez, 2019: 2). Bir açıdan yönetişim anlayışı toplumun diğer aktörlerinin sahip oldukları kapasitelerini artıracaklarına ve kendi başlarına yapabilirliklerine iyimser bir bakış açısı getirmektedir. Artık modern demokrasiler birilerinin başkası adına karar vermesini ifade eden himayecilik ilişkisinden kurtulmak istemektedirler.

Bitlis Merkez Deresi

Bitlis ilinin bulunduğu konum itibarıyla derin bir vadide olması ve bu vadinin en alt kotunda her koldan akan derelerin merkezde birleşmesi ve merkezin tam ortasında dere oluşturması, ilin yerleşim düzenini olumsuz etkilemektedir. İl merkezinde bulunan dere ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında; 2013 yılında yapılan bir araştırmada “Bitlis Çayı” şeklinde ele alınmıştır (Arıncı, 2013). Derin bir vadi içinde sıkışan il ve il merkezinde bulunan bahse konu olan dere; kent planlamasının yapılmasını da büyük ölçüde engellemektedir.

Tarihsel sürece baktığımızda 1-2 Mayıs 1995 yılında Bitlis ilinde yağışlar dolayısıyla meydana gelen sel ve taşkın olaylarının görülmesi, derenin kent insanın hayatını tehdit ettiği ve can ve mal kaybına yol açabildiğini açık açık göstermektedir (Arıncı, 2013: 110). Derenin il merkezinin tam ortasında bulunması ve çok fazla alan kaplaması dolayısıyla, şehrin kuruluşundan günümüze gelene kadar birçok yerleşim yeri konut, ticarethane gibi yapılan dere üzerine inşa edilmiştir. Dere üzerinde plansız ve gelişigüzel bir şekilde inşa edilen bu yapılar hem kentin estetiğinin görünmemesine neden olmuş, hem de olası bir doğa olayında sel ve taşkın riskini beraberinde getirmiştir.

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu araştırmanın amacı; Bitlis il merkezinde bulunan ve yıllarca sağlıklı bir şekilde olan derenin ıslahı ile birlikte 'Bitlis Çayı'nın (deresinin) geçtiği güzergâh üzerinde bulunan, 'Çarşı Merkezi' diye tabir edilen yerdeki ticaret ve iş merkezleri başta olmak üzere eski zamanlardan bugüne kadar varlığını korumakta olan tarihi yapı özelliğine sahip evler dere üzerine veya çok yakınına inşa edilmiş şekildeydi. 'Bitlis Çayı'nda meydana gelebilecek olası bir taşkın durumunda, tarihi eser niteliğine sahip han, hamam, camii, medrese gibi eserlerin zarar görme ihtimali çok yüksektir.

Zaman içerisinde gittikçe artan bilinçsiz yapılaşma sonucu dere yatağı bozularak dar bir hal almış olmasının yanı sıra, dere üstünün de kapatılarak, ticarethane gibi yapıların dere üzerine inşa edilmesi taşkın ihtimalini daha da artırmıştır.

Bitlis'in çarşı merkezinde yer alan ilin tarihi dokusunu yansıtan yukarıda da zikredilen yapıların korunması ve sosyal alanların oluşturulması amaçlanmaktadır. Proje kentin yerel kapasitenin geliştirilmesinde oldukça önemli yere sahip olduğu, proje sonrasında meydana gelen yenilikler ile yönetim anlayışının olumlu sonuçlarının elde edildiği görülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Nitel araştırma yönteminin tercih edildiği bu çalışmada konuyla ilgili mevcut durum niteliksel olarak betimlenmektedir. Çalışmamızın desenini nitel araştırma desenleri arasında yer alan 'örnek olay-durum çalışması (case study)' oluşturmaktadır. Bu görgül araştırma deseninde; 'nasıl ve niçin' soruları temel alınmakta, olay ya da olgu derinlemesine incelenmekte, tekil bir olayın ayrıntılı bir çözümlemesi yapılarak, söz konusu vakanın dinamiklerini anlama ve değerlendirme çalışması yapılmakta, olayın çeşitli olgularla ilişkilendirilmesi araştırılmakta, olay ilk aşamadan son aşamaya kadar götürülmekte, sınırlı tutulmuş bir örneklem ve olgu üzerinde belirli bir zaman boyutunda derinlemesine çalışılmaktadır (Sığı, 2018: 161-163).

Yine çalışmamız, durum çalışması desenleri arasında yer alan Stake (2005)'ın gerçek, araçsal ve kolektif tasnifindeki 'gerçek durum' çalışmalarına uygundur. Gerçek durum çalışmaları bir durumu daha iyi anlamak için yapılan durum çalışmalarıdır. (Subaşı & Okumuş, 2017: 422). Durum çalışmasında "bir duruma ilişkin (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerinde odaklanır." (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 70)

Genellikle örnek olay çalışma verileri, Yin (1984)'in tespitlerinde olduğu gibi; doküman, arşiv kayıtları, mülakatlar, doğrudan gözlem, katılımcı gözlemleri ve fiziksel eserlerden elde edilmektedir (Subaşı & Okumuş, 2017: 423). Veriler belge ve doküman inceleme tekniği ile elde edilmiştir. Çeşitli ikincil kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak projenin yönetimi çözümlenmeye çalışılmıştır. Projeye ilgili mevcut kayıt ve belgeler incelenmiş, toplanan verilerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre durum çalışmalarında genellikle birden fazla veri toplama yöntemi işe koşulur; bu yolla zengin ve birbirini teyit edebilecek veri çeşitliliğine ulaşılmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek: 2021: 70). "Araştırma problemine ilişkin olarak yazılı ve görsel dokümanların incelenmesi daha zengin ve kapsamlı bir çıkarım sağlanması açısından oldukça önemlidir" (Baş ve Akturan, 2017:119).

Projenin uygulanmasında rol oynayan TOKİ (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı), Karayolları Van 11. Bölge Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Bitlis Belediyesi, İller Bankası Van Bölge Müdürlüğü, Devlet Su İşleri 17. Bölge Müdürlüğü, Vedaş, Doğugaz ve Türk Telekom gibi kurum ve kuruluşlardan projeye ilgili doküman sağlanmış, işyeri esnafın katkıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bitlis Merkez Deresi Islah Projesi

Bitlis ili merkez ilçesinde bulunan yaklaşık beş hektarlık alanın 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un 2. ve Ek 1. maddesi uyarınca "Riskli Alan" ilan edilmesi hakkındaki 20.04.2020 tarihli ve 2448 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı 21.04.2020 Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Resmi Gazete, 2020). Kararın resmi gazetede yayımlanması ile birlikte, söz konusu riskli alan içerisinde kalan toplam 177 yapıdan mütevellit 605 adet bağımsız bölüm niteliğinde taşınmaz bulunmakta olup, bu taşınmazların kamulaştırılmak sureti ile tahliye edilip yıkılmasına karar verilmiştir. Alan içerisindeki taşınmazların kamulaştırılması işlemleri için Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca Bitlis Belediyesi yetkilendirilmiştir (Bitlis Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2024).

Riskli Alan olarak belirlenen alanda bulunan yapıların tahliye ve yıkım işlemleri için 18.05.2021 tarih ve 944221 sayılı yazı ile Bitlis Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü talimatlandırılmıştır. Tahliye işlemleri sonrasında yıkım işlemleri 2021 yılı ekim ayında tamamlanmıştır. Yıkım çalışmalarından sonra, TOKİ Başkanlığınca dere ıslahı ve çevresindeki rekreasyon çalışmalarının, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Karayolları Genel Müdürlüğünce alan içerisinde açığa çıkarılan tarihi ve kültürel yapıların restorasyonun yapılmasına karar verilmiştir.

Bu doğrultuda ilgili birim personeline sahada gerekli inceleme ve ölçümler yapılmış olup, 2021 yılı Ekim-Kasım aylarında projelendirme safhasına geçilmiştir. Projenin uygulanmasında; TOKİ (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı), Karayolları Van 11.Bölge Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Bitlis Belediyesi, İller Bankası Van Bölge Müdürlüğü, Devlet Su İşleri 17.Bölge Müdürlüğü, Vedaş, Doğugaz ve Türk Telekom gibi kurum ve kuruluşlar rol üstlenmiştir. (Bitlis Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü; 2024).

Projenin Yönetişimi ve Paydaşları

Projenin gerçekleştirilmesinde aşağıdaki kurum ve kuruluşlar çeşitli katkılarda bulunmuşlardır. Öncelikli olarak TOKİ eliyle yapılan ve yapılacak işler iki Etapta planlanmıştır.

1. Etap İşler

'2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu' kentlerin geliştirilmesi için TOKİ'yi geniş yetkilerle donatmıştır. Araştırma, turizm alt yapıları, konut alt yapıları, okul, karakol, ibadethane, sağlık tesisleri, spor tesisleri, postane, çocuk parkları, benzeri tesisler ve konut sektörü sanayiini teşvik için yatırım ve işletme kredisi verilmesi, gecekondü bölgelerinin tasfiyesine veya iyileştirilerek yeniden kazanımına yönelik olarak gecekondü dönüşüm projeleri geliştirilmesi, inşaat uygulamaları ve finansman düzenlemeleri yapılması, iş ve istihdam yaratmak üzere esnaf ve sanatkârlara ait işyerleri ve küçük sanayi teşebbüslerinin kredi yoluyla desteklenmesi gibi amaçlar projenin desteklenmesinde önemli rol oynamıştır.

TOKİ Başkanlığınca gerçekleştirilen rekreasyon çalışmalarında; '1.Etap İşler' diye anılan işlerde; dere ıslahı çalışmaları, (dere kenarı taş duvarı, dere tabanı betonu ve köşe pahları) , 4 adet lastik savak yapımı, ıslak hacim yapıları '4 adet Kadın-Erkek WC', kaldırım ve sert zemin kaplamaları, 'Ulu Cami Meydanı', yol kaplamaları, park ve yeşil alanların oluşturulması, sulama sistemlerinin yapılması ve oluşturulacak olan alanların ağaçlandırılması, alt yapı hatlarının yenilemesi, seyir terasının yapılması, üç adet menfez 'köprü' yapımı, şeklinde olan birinci etap işleri yapılmıştır.

Projenin gerçekleşmesine katkıları olan yönetim paydaşları projenin her aşamasında ve toplumsal kesimin hemen hemen tümünde yer alan aktörlerden oluşmaktadır.

II. Etap İşler

Toplu Konut İdaresince yapılan 2. Etap işlerde; Hazo hanı ile Hatuniye köprüsü arasındaki mesafenin beklenenden daha az olması nedeni ile caddedeki trafik akışının kesilmesi, bununla beraber daha önce taşıt trafiğine açık olan tarihi köprülerin restorasyondan sonra sadece yaya trafiğine açılması sonucu bazı mahallelerde taşıt ulaşımı için yeni menfez ihtiyacı, Atık su hattının sürekliliğini sağlamak için Çağlayan köprüsü yanındaki betonarme köprünün yenilenme ihtiyacı, Dere aksı boyunca her iki taraftan derenin aydınlatılması, Nur caddesinin özel aydınlatma direkleri ile aydınlatılması, Otopark ihtiyacı, gibi ilave işlerin yapılması hasıl olmuştur.

Bu kapsamda TOKİ tarafından 2023 yılı haziran ayında 2. Etap ilave işlere yönelik yeni bir ihale daha yapılmıştır. 2.Etap işler ise 2023 yılsonuna kadar %90 oranında tamamlanmıştır. 2. Etapta yapılacak olan işlerden eski sanayi alanında inşa edilmekte olan yeraltı otoparkı gibi bir kısım imalatların 2024 yılı içinde tamamlanması planlanmıştır.

Karayolları Van 11. Bölge Müdürlüğünce Yapılan İşler

Yedi adet tarihi köprünün restorasyon çalışmaları, Nur caddesi hizmet kanalı imalatları (su kanalizasyon, haberleşme hatları), Nur caddesi asfalt kaplama işi 2023 yılı ekim ayı sonu itibariyle fotoğraf 1’de görüldüğü gibi tamamlanmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğünce Yapılan İşler

Hazo Hanı ile Hacı Behiye Camii restorasyonunun 2023 yılı içinde yapılmış olup, Paşa Hamamı restorasyonunun ise 2024 yılı içerisinde tamamlanması planlanmıştır.

Bitlis Belediyesi Başkanlığınca Yapılan İşler

Sur duvarı ve Sur kapısı restorasyonu estetik biçimde tamamlanmıştır.

İller Bankası Van Bölge Müdürlüğünce Yapılan İşler

Nur caddesi ve Aynel Barut Caddesi Sokak sağlıklılaştırılması (cephe giydirme) işleri yapılmıştır.

Devlet Su İşleri 17. Bölge Müdürlüğünce Yapılan İşler

Kömüs deresi ıslah çalışmaları tamamlanmıştır.

Vedaş, Doğugaz Ve Türk Telekom Müdürlüklerince Yapılan İşler

Vedaş, Doğugaz ve Türk Telekom Müdürlükleri gibi kuruluşlar aracılığı ile alandaki tüm altyapı çalışmalarını tamamlanmıştır.

Bütün bunların yanı sıra işyeri olan esnafın büyük çoğunluğunun ve meslek kuruluşlarının katkıları oldukça anlamlı olmuştur. Bu esnaflar kısa zamanda işyerlerini boşaltarak projeyi desteklemişlerdir. Alternatif iş yerlerine geçişi kabullenerek projeyi hızlandırmışlardır.

Kentin STK’ları açık ve dolaylı destekleriyle projede önemli rol almışlardır. Bilindiği gibi son yıllarda yönetim kavramı yerel kalkınma kavramı ile ele alınmaya başlamıştır. Yerel kalkınmada yer alan aktörlerin rolü coğrafi bölgelere göre değişmektedir. Sivil toplum kuruluşları mevcut projelere destekleriyle uzun soluklu ve karmaşık bir süreç olan yerel kapasitenin geliştirilmesinde temel aktör olarak rol üstlenmişlerdir (Becerikli & Köroğlu, 2017: 129).

Şekil 2. Projenin Paydaşları

Projenin Kente Yaptığı Etki ve Beklenen Sonuçları

Jeopolitik konum dolayısıyla Bitlis ili tarih boyunca hem kırsal hem de kentsel alanda gelişme gösteremeyen illerden biri olmuştur. Kent, ülke genelinde uygulanan sosyo-ekonomik politikalara paralel olarak, kırsal nüfusun çözülmesindeki hızlanma ve yoğun bir göç nedeniyle sürekli kan kaybetmiştir.

Her ne kadar 2010 yılında içişleri Bakanlığının Köye Geri Dönüş Projesi uygulanmışsa da bu proje kent ve kırsal büyümeyi tam olarak sağlayamamıştır. Yapılan 'Bitlis Merkez Deresi Islah Projesi'nin uygulanması ve çalışmaları sürecinde, kentte işsiz olan kesimin yapım çalışmalarına dâhil olması ile ekonomik canlılık yaşanmıştır.

Projenin uygulanması ile birlikte dere üstünde yıllarca sağlıklı bir halde bulunan ve proje kapsamında yıkımı gerçekleşen ticarethanelerin sahiplerine Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nca kent estetiğine uygun olarak inşa edilen yeni yerler tahsis edildi. Hak sahiplerine tahsis edilen yeni ticarethaneler ile kent esnafının ekonomik hakları en iyi şekilde korunmaya çalışılmıştır. Ayrıca kent esnafına tahsis edilen bu ticarethaneler ile vatandaşın sel, taşkın gibi doğal afetlerden korunması sağlanmıştır.

Gerek kent merkezinde oluşan araç ve yaya trafiği çalışmaları gerekse dar bir vaziyette bulunan yaya kaldırımı, ara sokaklar vb. alanların genişletilmesi ile insanlar için ferah ortamlar oluşturulmuştur. Daha önce kent merkezinde hiç olmayan çocuk oyun alanlarının yapılması, insanların dinlenmesi için yapılan park ve bahçelerin oluşturulması ile de kentte ayrı bir canlılık meydana gelmiştir. Bunlardan biri

olan eski zamanlarda çeşitli hububat gibi gıda ürünlerinin satıldığı ve Buğday Pazarı olarak nitelendirilen yerin yapılan ıslah çalışmaları sonucunda modern kent meydanı haline getirilmesi, bu çalışmanın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Daha öncesinde bu tarzda bir kent meydanının olmayışı tarihi ve turist faaliyetler bakımından büyük bir eksiklik arz etmekteydi. Özellikle bu çalışma öncesinde kent merkezinde insanların aileleri ile birlikte oturup dinlenecekleri alanların bulunmaması, yerel sorunları olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Günlük hayatın yoğunluğundan sıkılan insanlar meydana getirilen bu gibi kamusal alanlarda yorgunluğunu atarak psikolojik olarak rahatlatılmaktadır.

Proje; paydaşların ortak çalışmalarıyla 2024 yılı içerisinde tamamlanması planlanmaktadır. Bu proje ile yerel kapasitenin kentte geliştirilmesi hedeflenmekte olup kamu yönetimi modelinin uygulanabilirliğini ortaya koymaktadır. Kamu yönetiminde yerel kapasitenin, yerel yönetimlerle olan işbirliğinin en güzel örneklerinden biri olan bu projede halkın ihtiyaç ve beklentileri hep ön planda tutularak, halkın hem ekonomik çıkarları en iyi şekilde yönetilmiş hem de bir bakıma sosyal belediyeçilik örneği sergilenmiştir.

Yine Toplu Konut İdaresi Başkanlığı'nca yapılan bu ticarethaneler alım gücü düşük olan esnafa, düşük ödemeler ve uzun vadeler ile tahsis edilmesi ile kent esnafına ekonomik katkı sağlanmıştır. Projenin bitmesi il sınırları içerisinde bulunan tarihi ve turistik öneme sahip birçok yapı gün yüzüne çıkarılmış, kente ferah ortamlar sağlanmıştır. Bu ortamlar; Çocuk oyun parkları, millet bahçeleri, seyir terasları, geniş kaldırımlar şeklinde özetlenebilir.

Fotoğraf 1. Ulu Cami ve Nur Caddesi Asfalt Kaplama ve Diğer Yapım İşlerinden Bir Görünüm (Kaynak: Yazarlar)

Fotoğraf 2. Sur Kapısı Restorasyonundan Bir Görünüm (Kaynak: Yazarlar)

Bütün bunların yanı sıra yerel yönetimin, kamu yönetimi anlayışını odağına koyması ile örnek sosyal belediyecilik faaliyeti ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çalışma ile birlikte kentin ekonomisinin canlanması ve bölgesel turizmin gelişmesi beklenmektedir.

Sonuç

Günümüzde yaşanan küreselleşme hareketleri ve kamusal anlayıştaki değişimlerin insanların merkezi yönetimin kararlarına katılma arzularını güçlendirmektedirler. Buna paralel olarak yerel birçok katılım mekanizmaları oluşturmaktadırlar. Kamusal yönetim anlayışıyla artık tek veya az katılımlı yönetim yapıları, yönetime dolaylı olsa da katılanlarla birlikte, sorumluluk üstlenmeye açık ve hukukun üstünlüğünü benimseyen bir oluşuma dönüşmüştür.

Çalışma kapsamında görüldüğü gibi klasik yönetim anlayışından kamusal yönetim anlayışı benimsendikçe yönetimde çok aktörlüğe adım atılmaktadır. Artık merkezi kamu yönetimi, kendisi yapmaktan ziyade yereldeki aktörleri yapabilir kılmakla yerel kapasitenin gelişmesini amaçlamaktadır. Yerel kapasitenin gelişmesinin, yerel kaynakları yönlendirilmesini kolaylaştıracağı açıktır. Böylece yerel kapasitenin içinde yer alan ticari kapasite, turizm kapasitesi, üretim kapasitesi, insan gücü kapasitesi ve yönetilebilirlik kapasitesinin artırımına yol açacaktır.

Son yıllarda Bitlis ilinin turizmine ilgi hızla artmaktadır. Artık turistler deniz, kum, güneş turizmine alternatif olarak tarih, kültür, inanç, api, doğa turizminin ve değişik turizm türlerini bu bölgede görebilmektedirler. Merkezi yönetim, yerel yönetim ve bilinçli yatırımcıların işbirliği ile Bitlis ilinin sahip olduğu turizm potansiyeli öne çıkarılarak marka şehirlerden biri olma potansiyelini arttıracaktır. Bu kapsamda Bitlis ilinin turizm potansiyelinin ortaya çıkartılmasında Bitlis Deresi gibi örnekleri önemli rol oynamaktadır.

Proje kapsamında görüldüğü gibi devletle birey arasındaki yeni ilişki biçimi arayışları devlete düzenleme rolü verirken, sorumluluk dengesini de devletten sivil topluma doğru kaydırma çabalarına zemin hazırlamaktadır. Böylece devlet elindeki mutlak siyasal ve ekonomik gücün daha yaygın dağılımını sağlamakla sürdürülebilir bir kamusal gücü oluşturacaktır. Bu bağlamda yerel kapasitenin düşük olduğu Bitlis ilinde; yerel Yönetimler, yerel halk, yerel STK'lar ve merkezi yönetim kuruluşlarının, kamu yönetimi anlayışı ile ortaya koyduğu bu çalışmanın sonucuna bakıldığında yerel ve merkezi yönetimler halkın ihtiyacını karşılayacak nitelikteki hizmetleri sunduğu görülmektedir.

Burada önemle üstünde durulması gereken en önemli etken, vatandaş katılımının esas alındığı, yönetim anlayışı rolünün oldukça büyük olduğudur. Ayrıca bu kentsel dönüşüm projesi sonrasında yapılacak olan kentsel yatırımların da altyapısını oluşturmaktadır. Bunlar; Bitlis ilinin damak tatlarının sunulduğu gastronomi sokağı ve tarihi değeri değerlere sahip Bitlis evlerinin restorasyonu sonrası ziyaretçilere açılması planlanan Tarihi Bitlis Evleri gibi yeniliklerle de kentin turizm kapasitesinin arttırılması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada; geleneksel kamu yönetiminden uzaklaşıp, kamu yönetimi anlayışının uygulanması, vatandaşın sürece dâhil edilmesi ile vatandaş ve diğer paydaşın ortak fikir ve çabalarına değer verildiğinin bir örneği yakalanmaya çalışılmıştır. Özellikle vatandaşın sürece dolaylı olarak da katılım sağlamış olması, sürdürülebilirlik açısından büyük önem arz etmektedir.

Bu araştırma, kapasite geliştirmenin, özellikle ülkemizde kamu hizmeti anlayışıyla birlikte yerelin kendi kendine hizmet etmeyi önceliklendirdiği düşüncesine dayandığı sonucuna varmıştır. Bununla birlikte yerelde kapasite geliştirme misyonu için daha çok çaba göstermeyi değerli bulmaktadır. Bölgenin sosyal gelişimi ve ekonomik kalkınması için yerel paydaşların, merkezi yönetimin politika ve

performansını düzenli olarak izlemelidir, böylece bölgenin yüksek beklentileri kamusal yönetişimin uygulamalarıyla karşılanabilir.

Kaynaklar

- Arıncı, K. (2013). Bitlis'te taşkın ve sel felaketi (01-02 Mayıs 1995). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (25), 101-123.
- Arslaner, H. & Karaca, Y. (2017). Türkiye Kamu Yönetiminde Yönetişim Algisi: Aydın İli Vergi Dairelerinde Bir Uygulama. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(4), 128-151. <https://doi.org/10.30803/adusobed.354593>
- Ayhan, E. & Önder, M. (2017). Yeni kamu hizmeti yaklaşımı: yönetişime açılan bir kapı. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 3(2), 19-48.
- Baş, T. & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. 3. Baskı. Seçkin Yayınları.
- Becerikli, K & Köroğlu, A. B. (2017). STK'ların yerel kapasite geliştirmede ve yerel kalkınmada rolü; Antakya Örneği. *Planlama*, 27(2), 129-140.
- Dilfiruz, B. (2022). Doğrudan vatandaş katılımının yerel yönetsel kapasiteye etkisi. *Kamu Yönetimi Ve Politikaları Dergisi*, 3(2), 65-83.
- Erat, V. (2020). Kamu Yönetimi Çalışmalarında Yönetişim. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 121-136. <https://doi.org/10.29029/busbed.816864>
- Geray, C. (2011). Toplum kalkınmasının ekonomik ve sosyal yönleri. *Journal of Social Policy Conferences* (19), 155-166.
- Göksu, A. Faruk. (2011). Kentlerin geleceği için 10 K. *Kentsel Strateji*. <https://www.kentselstrateji.com/wp-content/uploads/Kentlerin-Gelecegi-Icin-10K.pdf>.
- Katsamunski, P. (2016). The concept of governance and public governance theories. *Economic Alternatives*, 2(2), 133-141.
- Korkut, G., Acar, K. O. & Tetik, A. (2015). Yeni kamu yönetimi anlayışı ile değişen kamu hizmeti ve Türkiye İş Kurumu. *İş ve Hayat*, 1(2), 107-135.
- Kurt, N. (2018). Kent yönetiminde ekonomik misyon ve gelecek perspektifi. *Kent Akademisi*, 11(33), 214-233
- Lefwich, A. (1993). Governance, democracy and development in the third world. *Third World Quarterly*, 14(3), 605-624.
- Osborne, S. P. (2006). The new public governance? *Public Management Review*, 8(3), 377-387. <https://doi.org/10.1080/14719030600853022>
- Rhodes, R. A. W. (1996). The new governance: Governing without government. *Political Studies*, 44(4), 652-667. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.1996.tb01747.x>
- Rosenau, J. N., & Czempiel, E. O. (Eds.). (1992). *Governance without Government: Order and Change in World Politics*. Cambridge University Press.
- Sığırı, Ü. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri*. Beta Yayınları.

- Söylemez, A. & Şahin, A. (2019). Yerel yönetimlerde kurumsal kapasitenin ölçülmesi (Konya örneği). *ASSAM*, 6(Özel Sayı), 471-493.
- Subaşı, M. & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2018). *Yerelde Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/23_Yerelde_Kurumsal_Kapasitenin_Guclendirilmesi_Programi.pdf (Erişim: 17.06.2024.)
- T.C. Sayıştay Başkanlığı. (2004). Kamusal Yönetişim: Kamu Sektöründe Kurumsal Yönetişim Niçin ve Nasıl? (B. Özeren & Ö. Temizel, Çev.). <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/06/6870-D9B74014D66FBF1751C9B23234C6A32C80F9D87E.pdf> (Erişim: 02.04.2024)
- Tekeli, İ. (2003), Yönetim kavramı yanısıra yönetim kavramının gelişmesinin nedenleri üzerine. B. Aykaç, Ş. Durgun ve H. Yayman (Editörler), *Türkiye’de Kamu Yönetimi* (s. 226-227). Nobel Yayınları.
- Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı (2024). *Köye Dönüş Ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP)*. (2024, Nisan). <https://www.icisleri.gov.tr/koye-donus-ve-rehabilitasyon-projesi-kdrp>
- TÜRKONFED, (2017). *Kent-Bölge: Yerel Kalkınmada Yeni Dinamikler Türkiye’nin Kentlerinden Kentlerin Türkiye’si’ne*. <https://turkonfed.org/Files/ContentFile/turkiyenin-kentlerinden-kentlerin-turkiyesine.pdf>
- Undp (2008) Capacity Development Practice Note. UNDP, p.7.
- Undp.org/sites. (2024). https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-06/about_cdlg.pdf (Erişim: 20.05.20205)
- WB, (1989). *Sub-Saharan Africa: From crisis to sustainable growth*. The World Bank.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, İ. (2004). *Demokrasi sivil toplum kuruluşları ve yönetim*. Seçkin Yayınları.

Makale Bilgisi:

Etik Kurul Kararı: Etik Kurul Kararından muaftır.

Hakem Değerlendirmesi: Çift taraflı kör hakemlik - dış bağımsız.

Benzerlik Taraması: Yapıldı -

Destekleyen Kurum / Kuruluşlar: Herhangi bir kurum / kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Oranı: Birinci Yazar: % 50, İkinci yazar : % 50.

Article Information:

Ethics Committee Approval: It is exempt from the Ethics Committee Approval.

Peer-review: Double-blind - externally peer-reviewed.

Plagiarism Checks: Yes -

Supporting-Sponsor Institutions or Organizations: No support was received from any institution / organization.

Conflict of Interest: No conflict of interest.

Author Contribution Percentage: First Author: 50 % Second Author: 50 %.